

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 22Co/13/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8214206404
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 03. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Kandriková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8214206404.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Kandrikovej a členov senátu JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Branislava Brezu v spore žalobcov: 1/ H. L., X.: XX.X.XXXX, 2/ H. L., X.. XX.X.XXXX, 3/ maloletý V. L., X.. X.X.XXXX, 4/ maloletý V. L., X.. X.X.XXXX, všetci žalobcovia bytom J. J. XXXX/XX, XXX XX L., maloletí 3/ a 4/ zastúpení žalobcami 1/ a 2/ ako zákonnými zástupcami a všetci žalobcovia právne zastúpení: JUDr. Ambróz Motyka, advokát, Nám. SNP 7, 091 01 Stropkov, proti žalovanej: NsP sv. Jakuba, n.o., Bardejov, so sídlom Sv. Jakuba 21, 085 01 Bardejov, IČO: 36 167 908, právne zastúpenej: Advokátska kancelária BABIN, PETKO & partners, s.r.o., so sídlom Hlavná 29, Prešov, IČO: 47 253 177, v časti o nároku na náhradu nákladov znaleckého dokazovania za účasti znalca: J.. H.. C. S., M., R. X., XXX XX F., v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalobcov 1/ - 4/ proti rozsudku Okresného súdu Bardejov č.k. 1C/186/2014-273 zo dňa 6.9.2018 jednohlasne takto

rozhodol:

I. Potvrdzuje sa rozsudok v zamietavom výroku s výnimkou výroku o zamietnutí žaloby žalobcov v 3. a 4. rade v celom rozsahu a v tejto časti sa mení tak, že žalovaná je povinná zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy žalobcovi v 3. rade v sume 1.000,- eur a žalobcovi v 4. rade v sume 1.000,- eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Priznáva sa žalobcom v 1. až 4. rade spoločne a nerozdielne voči žalovanej nárok na náhradu trov celého konania v rozsahu 100 %, o ktorej výške bude rozhodnuté samostatným uznesením.

III. Priznáva sa znalcovi voči žalovanej nárok na náhradu trov znaleckého dokazovania v rozsahu 100 %, o ktorej výške bude rozhodnuté samostatným uznesením.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozhodol takto, cit.:

„Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni v 1. rade náhradu nemajetkovej ujmy v sume 7.000,- Eur a žalobcovi v 2. rade náhradu nemajetkovej ujmy v sume 1.500,- Eur, to všetko do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalobu žalobcov v 1. a 2. rade v prevyšujúcej časti a žalobu žalobcov v 3. a 4. rade v celom rozsahu zamietla.

Žalobcom v 1. a 2. rade priznáva spoločne a nerozdielne voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

Žalovanej voči žalobcom v 3. a 4. rade nárok na náhradu trov konania nepriznáva.

Znalcovi priznáva voči žalovanej nárok na náhradu trov znaleckého dokazovania v rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.“

2. Žalobcovia sa predmetnou žalobou domáhajú náhrady nemajetkovej ujmy z dôvodu zásahu zavineného žalovanou do práva žalobkyne 1/ na ochranu zdravia a u všetkých zo žalobcov aj do práva na ochranu ich rodinného života v súvislosti s pôrodom žalobkyne 1/ u žalovanej dňa 9.3.2012, keď žalobkyňa tzv. cisárskym rezom porodila dvojčičky - žalobcov 3/ a 4/, keď pre veľký diskomfort žalobkyne 1/ a zdravotné ťažkosti po absolvovaní množstva vyšetrení bol nakoniec pri následnom operačnom zákroku dňa X.X.XXXX jej z dutiny brušnej vyoperovaný predmet označený v operačnom náleze ako „abscendovaná rúška po SC abd.“. Žalobkyňa 1/ sa domáhala zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 55.000,- eur a žalobcovia 2/ až 4/ zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy u každého z nich vo výške 15.000,- eur.

3. Po vykonanom dokazovaní súd prvej inštancie posúdil uplatnený nárok podľa § 11, § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka a v odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol, že neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti je každé konanie či opomenutie, ktoré zasahuje do práv fyzickej osoby chránených zákonom a je v rozpore s povinnosťou stanovenou právnym poriadkom. Účelom poskytnutia primeraného zadosťučinenia je poskytnúť fyzickej osobe za neoprávnený zásah do jej osobnostných práv primerané zadosťučinenie. Podmienkou úspešného uplatnenia tohto práva je skutočnosť, že došlo k neoprávnenému zásahu a skutočnosť, že tento zásah bol objektívne spôsobilý privodiť ujmu na právach chránených v ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Domáhať sa možno satisfakcie morálnej a satisfakcie majetkovej. Pre priznanie primeraného zadosťučinenia - finančnej náhrady sa okrem iného vyžaduje vznik nemajetkovej ujmy na osobnosti fyzickej osoby predstavujúcej zníženie osobnosti alebo vážnosti v značnej miere a príčinná súvislosť medzi neoprávneným zásahom a vznikom takejto kvalifikovanej ujmy. Primerané zadosťučinenie slúži k vyváženiu a zmierneniu nemajetkovej ujmy, pričom musí byť preukázané, že existujú okolnosti preukazujúce, že v konkrétnom prípade nestačí zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 OZ. Základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti sú závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, a preto súd musí prihliadnuť okrem týchto skutočností i k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Vodiacimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia pre dosiahnutie účelu kompenzácie. Na druhej strane, pri zachovaní proporcionality výška relatívnej (peňažnej) satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. V tejto súvislosti poukázal súd prvej inštancie na judikatúru súdov v oblasti ochrany osobnosti, ktorá sa zhoduje na význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernení nepriaznivého následku neoprávneného zásahu a uviedol, že k naplneniu princípu proporcionality môže tiež prispieť porovnanie čiastok prisúdených ujmy v iných obdobných prípadoch. V tejto spojitosti poukázal na rozhodnutia iných okresných súdov a nimi priznanú výšku finančného zadosťučinenia (v sume 3.319,40 eur, resp. 3.000,- eur).

Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie preukázané, že skutočne došlo k žalobkyňou 1/ tvrdenému zásahu do jej práva na ochranu zdravia a do jej práva na rozvíjanie rodinného a osobného života činnosťou žalovanej s poukazom na listinné dôkazy, ako aj svedecké výpovede a výsledky znaleckého dokazovania. S prihliadnutím tiež na výsledky právoplatne skončeného konania vo veci nároku na náhradu škody žalobkyne 1/ č.k. 5C/185/2014-226 z 23.4.2018, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 4.8.2018. V ňom vykonanom dokazovaní možno dospieť k nepochybnému skutkovému záveru, že činnosťou žalovanej ako zdravotníckeho zariadenia došlo k poskytnutiu zdravotníckej starostlivosti žalobkyňi 1/ „non lege artis“, keď pri operačnom výkone realizovanom X.X.XXXX jej bol v dutine brušnej ponechaný zdravotnícky materiál gázovitého charakteru, ktorý bol žalovanou nájdený a z dutiny brušnej vyňatý pri operačnej revízii dňa X.X.XXXX. Prvoinštančný súd sa stotožnil so závermi v rozsudku č.k. 5C/185/2014-226, že v zmysle vykonaného dokazovania je prakticky vylúčené, aby sa v prípade žalobkyne 1/ tento materiál dostal do dutiny brušnej inak, ako jeho ponechaním počas operačného zákroku dňa X.X.XXXX. Nebolo tvrdené a ani preukázané, že od cisárskeho rezu po operačnú revíziu by žalobkyňa 1/ podstúpila inú operáciu, pri ktorej mohlo

dôjsť k ponechaniu gázy v jej brušnej dutine. Nebolo preukázané a výsledky znaleckého dokazovania to priamo vylúčili, aby existoval iný spôsob vniknutia takéhoto cudzieho telesa do tela žalobkyne 1/. Súd prvej inštancie mal preto za preukázané, že zodpovednosť za tento neoprávnený zásah dopadá na žalovanú, ktorá sa ho dopustila neúmyselným konaním prostredníctvom svojich zamestnancov pri výkone ich pracovných povinností, za ktorých činnosť ako zamestnávateľ nesie plnú zodpovednosť (per analogiam § 420 ods. 2 OZ). Následkom tohto pochybenia žalovanej sa ponechaný zdravotnícky materiál v brušnej dutine žalobkyne 1/ ako cudzie, k organizmu nepatriace teleso, v priebehu času obalilo omentom (predsterou), čo bolo obrannou reakciou organizmu žalobkyne 1/ na jeho prítomnosť, toto po brušnej dutine putovalo a svojou prítomnosťou malo nevyhnutne vplyv na vnútorné orgány a orgánové systémy žalobkyne 1/, a to ako z dôvodu jeho samotnej existencie, tak aj z dôvodu jeho postupného zhnisania. Uvedený zásah do zdravia žalobkyne 1/ bol teda objektívne spôsobilý privodiť ujmu na jej právach chránených ust. § 11 a nasl. OZ a následnými zdravotnými ťažkosťami aj obmedzenia v jej rodinnom živote a tým aj ujmu na práve na ochranu zdravia a jej rodinného života.

Následne súd prvej inštancie skúmal a posudzoval intenzitu, trvanie a rozsah nepriaznivých následkov spôsobených uvedeným zásahom, a to na základe skutočností bezpečne preukázaných a relevantne nespochybných. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalobkyňa 1/ objektívne trpela bolesťami brucha pri niektorých činnostiach (pohyboch) a v niektorých časových obdobiach, pričom charakter a intenzita týchto bolestí sa v priebehu času menila. Z jej výpovedí vyplynulo, že spočiatku mala bolesti len pri vstávaní z postele, neskôr sa pridružili bolesti pri močení, stolici či menštruácii. Aj znalec vo svojom znaleckom posudku vyhodnotil tieto zdravotné ťažkosti ako typické pri tomto type zásahu. Pri posudzovaní tvrdených bolestí obeť zásahu do zdravia fyzickej osoby však neexistuje vyšetrovacia metóda, ktorá by bolesť a jej intenzitu mohla kvantifikovať a preukázať. Bolo preto potrebné vychádzať z odborného stanoviska znalca založeného na skúsenostiach z pozorovaní obdobných prípadov a tiež z nepriamych objektívnych prejavov, medzi ktoré súd prvej inštancie zaradil skutočnosť, že žalobkyňa 1/ sa opakovane dostavovala na lekárske vyšetrenia, čo možno odôvodniť len existenciou neutíchajúcich zdravotných ťažkostí a celkovým fyzickým diskomfortom.

Zároveň však konštatoval, že existencia žalobkyňou 1/ tvrdených zdravotných ťažkostí v určitej časti nezodpovedá obsahu kompletných lekárske správ z vyšetrení žalobkyne 1/ v rozhodnom období. Okrem jednej lekárskej správy všeobecného lekára zo 14.11.2012, zo žiadnych ostatných nevyplýva, že by žalobkyňa 1/ dlhodobo trpela zvýšenou telesnou teplotou nad 37 °C. V čase, keď zdravotné ťažkosti žalobkyne 1/ spôsobené zásahom žalovanej boli považované za následok brušnej prietrže (čo bolo väčšinu tohto obdobia), vo viacerých správach bol konštatovaný ústup týchto ťažkostí a ich zhoršenie bolo zaznamenané iba 2 mesiace pred reoperáciou. O ústupe intenzity ťažkostí svedčí aj zníženie frekvencií vyšetrení žalobkyne 1/, resp. vzhľadom na subjektívne (teda žalobkyňou 1/ tvrdené) nálezy zaznamenané v lekárske správach (napr. H.. F. z 25.4.2013). Ani opakované angíny lekárske správami preukázané neboli vo zvýšenej miere. Súd prvej inštancie nespochybnil, že väčšina zdravotných ťažkostí udávaných žalobkyňou 1/ sa v niektorom období medzi cisárskym rezom a reoperáciou objavila a že boli spôsobené preukázaným zásahom žalovanej, a to predovšetkým vzhľadom na odborné stanovisko vyplývajúce zo znaleckého posudku o celkovom pôsobení hnisajúceho ložiska v jej organizme. Avšak zároveň zastával názor, že pri žalobcami tvrdenej intenzite by sa existencia týchto ťažkostí nevyhnutne musela prejavovať v lekárske správach z uvedeného obdobia, čo však preukázané nebolo.

Obdobne za nepreukázané mal aj tvrdenie o nespavosti, nadmerných úzkostiach, napätí a podráždenosti žalobkyne 1/ spôsobených obavami z budúcnosti a strachu o rodinu a deti v prípade jej úmrtia. Okrem výpovedí strán konania a svedkyne - matky žalobcu 2/, objektívne existencia týchto následkov zo žiadneho dôkazu nevyplýva. Ani lekárske správy nepreukazujú, že by sa u všeobecného alebo iného lekára sťažovala na psychické napätie, nespavosť spôsobené obavami o zdravie. Zároveň nemožno konštatovať, že by lekárske správy (až do výsledku magnetickej rezonancie) čo len naznačovali závažnú zdravotnú komplikáciu či chorobu odôvodňujúcu vyššiu prognózu úmrtia či iných doživotných následkov. Samozrejme žalobkyňa 1/ mohla mať vo zvýšenej miere obavy o svoj zdravotný stav, keďže trpela zdravotnými ťažkosťami, avšak z objektívneho hľadiska tieto neboli spôsobilé vyvolať u nej tvrdené nadmerné, resp. intenzívne obavy o samotný jej život a budúcnosť, či o budúcnosť rodiny ako takej. Až v posledných 2 mesiacoch pred reoperáciou po vykonaní MR vyšetrenia a CT vyšetrenia mohli diagnostické závery lekárov takéto obavy spôsobiť, keď sa na miesto brušnej prietrže začalo diagnosticky uvažovať o prítomnosti nezhubného tumoru, resp. cystického útvaru v tele žalobkyne 1/.

Podľa názoru súdu prvej inštancie bol zásah do práva na súkromie, ktorého aspektom je aj právo na rodinný život žalobkyne 1/, objektívne spôsobený predovšetkým v obmedzení starostlivosti žalobkyne

1/ o rodinu a v prežívaní ostatných aspektov rodinného života, hlavne v čase, kedy sa podrobovala lekárske vyšetreniam, resp. sa podrobila reoperácii, avšak u ktorých, s výnimkou reoperácie, pri ktorej hospitalizácia trvala 8 dní, išlo vždy len o obmedzenia na krátku dobu (2 až 4 hodiny raz za niekoľko dní, resp. týždňov). Žalobkyňa 1/ teda nebola obmedzená ani v trávení času s najbližšou rodinou v takej miere, aby to odôvodňovalo priznanie finančného zadosťučinenia v požadovanom rozsahu. Nebol preukázaný ani žiaden konkrétny rozvrat alebo konflikt v rodinných vzťahoch medzi žalobcami 1/ a 2/, ktorý by mohol mať vplyv na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pokiaľ ide o tvrdené odmietanie pohlavného styku žalobkyne 1/, z oboznámených lekárske správ ambulantného gynekológa vyplýva, že po gynekologickej stránke žiadne dôvody obmedzenia sexuálneho styku medzi manželmi zistené neboli. Súd prvej inštancie nespochybnil, že hodnotenie následku zásahu v tak intímnej sfére ako je pohlavný život manželov, sa nemôže zakladať na exaktných dôkazoch, akými sú výsledky lekárske vyšetrení, ani svedeckými výpoveďami a tento aspekt je potrebné posudzovať s primeranou citlivosťou a dospel k záveru, že bolesti v podbrušku žalobkyne 1/ a celkový zdravotný diskomfort spôsobený zásahom žalovanej nevyhnutne museli aj v tejto oblasti manželského života pôsobiť minimálne limitujúco.

V súvislosti s priznanou výškou nemajetkovej ujmy v peniazoch súd prvej inštancie zdôraznil, že nemohol zohľadňovať názory a úvahy v konaní zúčastnených osôb či ustanoveného znalca, aké zdravotné komplikácie u žalobkyne mohli nastať, pretože rozhodujúce je posúdenie intenzity skutočne vzniknutých a nie potenciálnych následkov na jej zdraví, a to obzvlášť s prihliadnutím na povahu zásahu, ktorý bol zjavne neúmyselný. Rovnako prvoinštančný súd neprihliadol ani na postoj žalovanej v prebiehajúcom konaní majúci za to, že je zákonne aj ústavne garantovaným procesným oprávnením strany konania namietajú skutkové tvrdenia protistrany a vyžadovať od protistrany preukázanie ňou produkovaných tvrdení. Zároveň prihliadol na skutočnosť, že následky uvedeného zásahu boli žalovanou odstránené, a to ako reoperáciou, tak aj finančným odškodnením bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v intenciách rozsudku č.k. 5C/185/2014-226 z 23.4.2018, v rámci ktorého bolo poskytnuté žalobkyni 1/ aj odškodnenie poruchy močenia spôsobenej zásahom žalovanej. Nepreukázaným zostalo aj prvotné tvrdenie žalobcov o trvajúcich následkoch na zdraví žalobkyne 1/, keď aj znaleckým posudkom znalca z odboru gynekológie a pôrodnictva bolo konštatované, že žalobkyňa 1/ je po vyoperovaní ponechaného zdravotníckeho materiálu objektívne bez akýchkoľvek ťažkostí.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutkové závery a z nich plynúce úvahy súd prvej inštancie uzavrel, že k zásahu do práva na ochranu zdravia a rodinného života žalobkyne 1/ došlo v značnej miere a vzhľadom na povahu, rozsah a intenzitu zásahu a ním spôsobených následkov patrí žalobkyni 1/ aj náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, nakoľko odstránenie následkov, ani priznanie odškodnenia nie sú v danom prípade dostatočné. Na zmiernenie týchto následkov a tým dovŕšenie satisfakcie porušených práv súd prvej inštancie mal za primerané priznať žalobkyni 1/ náhradu nemajetkovej ujmy v sume 7.000,- eur. Aj keď zásah žalovanej do zdravia žalobkyne 1/ je poľutovania hodný a pri svojej činnosti žalovaná mala vykonať všetky potrebné a možné opatrenia vylučujúce opakovanie obdobných udalostí, takto určená výška priznanej nemajetkovej ujmy podľa názoru súdu prvej inštancie zodpovedá vyššie popisovaným zásadám zohľadňovaným pri jej určovaní, vrátane toho, že tento prostriedok civilnoprávnej sankcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia poškodeného a ani na škodcu, ktorým je ústavné zdravotnícke zariadenie s okresnou pôsobnosťou, nemá pôsobiť likvidačne. Z týchto dôvodov v prevyšujúcej časti žalobu žalobkyne 1/ o náhradu nemajetkovej ujmy zamietol.

4. V súvislosti s hodnotením zásahu do osobnostných práv žalobcu 2/, manžela žalobkyne 1/, mal súd prvej inštancie za preukázané, že úmerne obmedzeniam v starostlivosti o rodinu a deti, ktorými trpela žalobkyňa 1/, bol vyšší podiel zodpovednosti a povinností prenášaný na jej manžela a tým zásah do zdravia žalobkyne 1/ spôsobený žalovanou viedol aj k zásahu do práva na jeho súkromie, ktoré zahŕňa aj právo na ochranu rodinného života. Prvoinštančný súd prihliadol aj na problémy v sexuálnom živote manželov počas trvania preukázaného zásahu do zdravia žalobkyne 1/ v rozhodnom období, ktorých jedným z dôvodov objektívne museli byť bolesti a celková zdravotná nepohoda žalobkyne 1/, pričom z výsluchov oboch žalobcov mal súd prvej inštancie za dôvodné, že tieto obmedzenia v manželskom spoluzití boli v prežívaní žalobcu 2/ pocitované intenzívnejšie než žalobkyňou 1/, a preto priznal žalobcovi finančné zadosťučinenie vo výške 1.500,- eur a v prevyšujúcej časti žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy žalobcu 2/ zamietol.

5. Vo vzťahu k tvrdenému zásahu do osobnostných práv žalobcov 3/ a 4/ prvoinštančný súd pripustil zásah do ich rodinného života obmedzením starostlivosti matky za objektívne preukázaný opakovanou potrebou žalobkyne 1/ dostaviť sa pre neustupujúce zdravotné ťažkosti na lekárske vyšetrenia

zapríčinené zásahom žalovanej, zároveň však konštatoval, že toto obmedzenie bolo kompenzované starostlivosťou druhého z rodičov a rovnako aj starých rodičov. Preto k podstatnej ujme na starostlivosti o nich a pri uspokojení ich potrieb zásadným spôsobom nedošlo. Zároveň tiež nebola preukázaná konkrétna intenzita tvrdených následkov na ich rodinný život, t.j., že u nich nebol naplnený aspekt rodinného života zahrňujúci opateru, dotyky a láskanie matkou. Až do reoperácie totiž žalobkyňa 1/ nebola hospitalizovaná, denne sa o svoje maloleté deti starala a objektívne nemohla byť zásadne obmedzená vo všetkých bežných prejavoch starostlivosti o svoje maloleté deti vrátane vyššie uvedených prejavov. Pri svojom výsluchu žalobkyňa 1/ napokon sama uvádzala, že v bežnej starostlivosti o deti, hlavne v prvom období bolo „všetko v poriadku“. Prvoinštančný súd poznamenal, že každé narodenie dieťaťa spôsobuje u členov rodiny určitú mieru záťaž a obzvlášť pri dvoch súčasne narodených deťoch. Objektívne, aj bez akéhokoľvek neoprávneného zásahu, je spravidla do určitej miery potrebná pomoc ďalších rodinných príslušníkov. Preto skutočnosť, že časť starostlivosti o niektoré z potrieb rodiny bola prenesená na ďalšie osoby, nemožno vo všetkých aspektoch spájať len s neoprávneným zásahom žalovanej.

V súvislosti s tvrdou stratou možnosti byť dojčený primeraný čas po pôrode u žalobcov 3/ a 4/ súd prvej inštancie zastával názor, že nebola dostatočne preukázaná príčinná súvislosť medzi zásahom do zdravia žalobkyne 1/ a stratou možnosti ich dojčiť v prvom období po pôrode, a to ani na základe znaleckého dokazovania. Znalec síce pri výsluchu uvádzal zhoršenie možnosti laktácie pre vyššiu telesnú teplotu, ktorá mohla byť spôsobená prítomnosťou hnisu a cudzieho telesa v brušnej dutine, avšak z vyššie zhodnotených výsledkov dokazovania vyplynulo, že u žalobkyne 1/ trvalé zvýšenie telesnej teploty, ktorá by mohla zhoršiť laktáciu materského mlieka u nej, preukázané nebolo. Z lekárskeho správ žalobcov 3/ a 4/ priamo vyplýva, že títo boli hneď v prvom období po pôrode dokrmovaní tak na novorodeneckom oddelení žalovanej, ako aj po ich prepustení do domáceho prostredia, o čom svedčí predpis mlieka v ich správach už 3 týždne po pôrode. Tvrdenie žalobkyne 1/, že kŕmenie žalobcov 3/ a 4/ fľašou v čase jej vyšetrení bolo dôvodom skoršieho ukončenia dojčenia, nebolo podľa názoru súdu prvej inštancie vykonaným dokazovaním preukázané. K prvému obmedzeniu prítomnosti žalobkyne 1/ pri žalobcoch 3/ a 4/ v dôsledku realizovaných vyšetrení došlo dňa 23.3.2012 iba na krátky čas (cca 2-3 hodiny) a k ďalšiemu takémuto obmedzeniu jej prítomnosti pri nich až o ďalších 12 dní, čo v kritickej dobe, kedy podľa vyjadrení žalobkyne 1/ začali byť deti prikrmované pomocou fľaše, nemohlo byť zásadnou príčinou postupného útlmu dojčenia žalobcov 3/ a 4/. Súd prvej inštancie preto zastával názor, že ujma na osobnostných právach žalobcov 3/ a 4/ nebola preukázaná v značnej miere, čo je podmienkou jej priznania v zmysle § 13 ods. 2 OZ, a preto v tejto časti žalobu zamietol ako nedôvodnú.

6. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP. Žalobcovia 1/ a 2/ boli vo veci úspešní v celom rozsahu, keďže rozhodnutie súdu záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu, možno za plný úspech považovať aj rozhodnutie, ktorým bol uznaný základ nároku, ale v nižšej sume. Žalobcovia 1/ a 2/ preto majú právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu, avšak pri určovaní výšky trov sa bude vychádzať z prisúdenej sumy. Vzhľadom na zamietnutie žaloby žalobcov 3/ a 4/ žalovanej síce vznikol nárok na náhradu trov, ale nakoľko táto si ich voči žalobcom výslovne neuplatňovala, súd žalovanej nárok na náhradu trov konania voči žalobcom 3/ a 4/ nepriznal.

7. Zároveň súd prvej inštancie vo vzťahu k žalobkyňi 1/ neúspešnú žalovanú zaviazal aj na zaplatenie nároku na náhradu trov znaleckého dokazovania, teda nákladov, ktoré vznikli znalcom v súvislosti s vypracovaním znaleckého posudku zabezpečeného v konaní na návrh žalovanej. O výške odmeny znalca za znalecký posudok nebolo do vydania rozsudku súdom rozhodnuté a tieto mu neboli ani v celosti uhradené, pretože zo strany žalovanej bola zložená len záloha na trovy znaleckého dokazovania v sume 500,- eur, hoci výška znalcom uplatneného znalečného túto sumu zálohy presahovala. Súd prvej inštancie preto vo vzťahu k nároku znalca uplatnil per analogiam postup vyplývajúci z § 255 a nasl. CSP o povinnosti neúspešnej strany tieto trovy konania znášať a nahradiť. O výške konkrétnych trov znaleckého dokazovania rozhodne po právoplatnosti rozsudku súdny úradník.

8. Proti zamietavému výroku tohto rozsudku, ktorým súd prvej inštancie žalobu žalobcov 1/ a 2/ v prevyšujúcej časti a žalobu žalobcov 3/ a 4/ v celom rozsahu zamietol, podali žalobcovia 1 až 4/ odvolanie v zákonom stanovenej lehote z dôvodov, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a že jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP). Mali za to, že súd prvej inštancie správne síce posúdil právny základ nároku žalobcov, avšak posúdenie intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov

spôsobených týmto zásahom, a teda celkovú závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých bola ujma spôsobená, posúdil prvoinštančný súd nesprávne. Na jednej strane síce konštatuje existenciu neutíchajúcich zdravotných ťažkostí a celkový fyzický diskomfort žalobkyne 1/ s poukazom na odborné stanovisko znalca a skutočnosť, že žalobkyňa 1/ sa opakovane dostavovala na lekárske vyšetrenia, na druhej strane však uvádza, že existencia tvrdených zdravotných ťažkostí v určitej ňou popisovanej časti nezodpovedá obsahu lekárskeho správ z vyšetrení. Hoci nespochybňuje, že väčšina zdravotných ťažkostí sa v období medzi cisárskym rezom a reoperáciou u žalobkyne 1/ objavila, zastáva však zároveň názor, že pri tvrdení intenzity by sa existencia týchto ťažkostí nevyhnutne musela prejavovať v lekárske správach z uvedeného obdobia. Rovnako mal prvoinštančný súd za preukázané aj tvrdenia žalobkyne 1/ o nespasnosti, nadmerných úzkostiach, napätí a podráždenosti spôsobených obavami z budúcnosti v prípade jej úmrtia, avšak až v posledných 2 mesiacoch pred reoperáciou mohli diagnostické závery lekárov takéto obavy spôsobiť, keď sa po vykonaní MR vyšetrenia a CT vyšetrenia začalo uvažovať o prítomnosti nezhubného tumoru, resp. cystického útvaru v tele žalobkyne 1/. Takéto mechanické a stroho až roboticky formulované úvahy súdu nemôžu priniesť zákonom žiadaný efekt spravodlivého rozhodnutia v tak citlivej otázke akou je otázka satisfakcie za zásah do intímnej sféry každého človeka, ktorou sú jej osobnostné práva a teda aj právo na zdravie a rodinné súkromie. Je prekvapujúce, že súd prvej inštancie by na preukázanie mierne zvýšenej teploty žalobkyne 1/ vyžadoval, aby utekala od dvojčiek - dojsť k svojmu ošetrovateľskému lekárovi, aby túto skutočnosť zapísal do jej zdravotnej dokumentácie, pretože to neskôr bude potrebovať preukazovať štátnej moci. A to aj napriek tomu, že profesor medicíny v postavení znalca zvýšenú teplotu pri cudzom predmete (plnom hnisu) v dutine brušnej považoval za typickú reakciu organizmu. Nelogické sú úvahy súdu o ústupoch intenzity ťažkostí súvisiacich s brušnou prietržou, pretože s nesprávne diagnostikovaným problémom logicky nemohli súvisieť žiadne jej ťažkosti. Intenzita zdravotných ťažkostí žalobkyne 1/ je vec subjektívneho charakteru a rovnako tak prežívanie bolesti a psychických komplikácií, napr. úzkosti, napätí a podráždenosti, čo môže zdefinovať len postihnutá osoba. Celkom nevhodné je spochybňovanie obáv žalobkyne 1/ o jej budúcnosť, pretože táto sa počas doby viac ako 1 roka podrobila množstvu medicínskych vyšetrení a sama cítila, že diagnostické závery lekárov nezodpovedajú jej neustálym problémom. Súd prvej inštancie nepochopiteľne bagatelizuje zdravotné komplikácie žalobkyne 1/, z čoho je zrejmé, že sa nedostatočne vysporiadal so závermi znaleckého dokazovania. Renomovaný a skúsený znalec J. H. C. S., M. vo svojom znaleckom posudku č. X/XXXX podrobne popísal priebeh vyšetrení a zdravotných komplikácií žalobkyne 1/ po preštudovaní jej zdravotnej dokumentácie, obsahu súdneho spisu a po jej osobnom vyšetrení a nepochybuje o príčine zdravotných komplikácií žalobkyne 1/, ani o mechanizme vzniku tejto príčiny. Poukazovali na bod II. 1b Posudkovú časť znaleckého posudku, podľa ktorého: „Operácia prebehla bez rušivých elementov, avšak hrubou nedbanlivosťou bola ponechaná v dutine brušnej operačná vložka a až do X.X.XXXX, teda vyše 1 roka sa na to neprišlo. X.X.XXXX bola iteratívnu (opakovanou) laparotómiou zahnaná operačná rúška z dutiny brušnej vybratá. Vzhľadom na to, že na zabudnutú operačnú rúšku sa počas hospitalizácie po cisárskom reze, ani pri vyšetrení pri prepúšťaní operantky na 5. pooperačný deň (XX.X.XXXX) neprišlo, rúška v dutine brušnej u žalobkyne v1. rade sa obalila omentom (predsterou) a takto obalená do omenta putovala po dutine brušnej a vyvolávala u menovanej ťažkosti rôzneho charakteru a rôznej intenzity, podľa toho, na ktorom mieste sa nachádzala a na ktorý orgán tlačila. Ťažkosti boli samozrejme s pribúdajúcou dĺžkou pobytu cudzieho telesa v dutine brušnej závažnejšie, bolesti boli intenzívnejšie, pretože rúška zhnisala a celý útvar menil aj svoju veľkosť v zmysle zväčšovania -nárastu. H. L. navštevovala mnohých lekárov z rôznych medicínskych odborov (viď nálezovalá časť posudku) a cudzí predmet v dutine brušnej bol vyše jedného roka považovaný za rôzne patologické stavy a to od prietrže prednej brušnej steny cez masívny hematóm v brušnej stene v mieste rezu po sekciu, ochabnutú prednú brušnú stenu, trombofilný stav, tumor prednej brušnej steny nejasnej etiológie, objemnú expanzívnu léziu s hladkou stenou komprimujúcou maternicu, močový mechúr a nadvihujúcou prednú brušnú stenu, bez súvisu s týmito štruktúrami so známkami benignity. Potom to bola cystická lézia v malej panve naliehajúca na fundus maternice a ľavý vaječník s cudzím telesom vo vnútri cysty, až napokon cysta ľavého vaječníka s kovovým cudzím telesom. Žalobkyňa v 1. rade bola napokon dňa 30.04.2013 prijatá na Gynekologicko-pôrodnické oddelenie v Bardejove a dňa X.X.XXXX jej bola z dutiny brušnej vyoperovaná zhnisaná zabudnutá operačná rúška, ktorá bola obalená do omenta (predstery). Útvar (rúška obalená omentom) sa pohyboval v dutine brušnej a vyvolával ťažkosti rôznej intenzity a rôzneho charakteru u žalobkyne a to podľa toho, na ktorom mieste dutiny brušnej sa nachádzal a na ktoré orgány tlačil. Keď bol v okolí pupka, tak bol považovaný za prietrž, hematóm alebo tumor prednej brušnej steny nejasnej etiológie, keď bol nižšie, pred maternicou a tlačil zhora na močový mechúr, tak tlakom na močový mechúr zhora okrem bolesti brucha spôsoboval menovanej únik moču a keď sa dostal za maternicu, tak tlačil na hrubé

črevo a nižšie na rektum, čo menovanej spôsobovalo bolesti rôznej intenzity pri stolici a zápchy, ako aj bolesti pri pohlavnom styku. Okrem tlaku na okolité orgány vyše ročná prítomnosť hnisavého ložiska v organizme mala aj negatívny vplyv na všetky tkanivá, orgány a orgánové systémy, t.j. celkový vplyv na organizmus menovanej. Prejavovalo sa to zvýšenými teplotami, bolesťami uší a častými angínami, t.j. ťažkosťami, ktoré menovaná pred cisárskym rezom nemávala. Všetko to pominulo po vyoperovaní zabudnutej operačnej rúšky z dutiny brušnej H. L.. Znalec celkom jednoznačne určil pôvod zdravotných komplikácií žalobkyne 1/ a popísal ich rozsah, intenzitu, prejavy a lokalizácie aj v záverečnej odpovedi. V súvislosti so zásahom do práva na súkromie žalobkyne 1/ súd prvej inštancie udáva, že tento bol objektívne spôsobený predovšetkým v obmedzení starostlivosti žalobkyne 1/ o rodinu a v prežívaní ostatných aspektov rodinného života hlavne v čase, keď sa podrobila lekárske vyšetreniam, resp. reoperácii. Žalobkyňa 1/ nebola obmedzená v trávení času s najbližšou rodinou v miere odôvodňujúcej priznanie finančného zadosťučinenia v požadovanom rozsahu a nebol preukázaný konkrétny rozvrat alebo konflikt v rodinných vzťahoch medzi žalobcami 1/ a 2/. V súvislosti s tvrdým odmietaním pohlavného styku bolo podľa súdu prvej inštancie z lekárske správ preukázané, že po gynekologickej stránke žiadne dôvody obmedzenia sexuálneho styku medzi manželmi zistené neboli. Prvoinštančný súd síce konštatuje, že nespochybňuje, že hodnotenie následkov v tak intímnej sfére sa nemôže zakladať na exaktných dôkazoch, akými sú výsledky lekárske vyšetrení, ani svedeckými výpoveďami a tento aspekt je potrebné posudzovať s primeranou citlivosťou, avšak v rozpore s týmto základným postulátom posudzovania sám súd mechanicky a neuveriteľne formalisticky vychádza z lekárske správ gynekológa, ktorý ani netušil, čo je príčinou pretrvávajúcich zdravotných komplikácií žalobkyne 1/ po pôrode cisárskym rezom, preto jeho diagnostické odporúčajúce závery nemôžu mať žiadnu relevanciu. Aj keď zásah do zdravia žalobkyne 1/ bol neúmyselný, tento bol spôsobený hrubou nedbanlivosťou, čo konštatuje priamo znalec. Na rozdiel od súdu sú žalobcovia presvedčení, že pri stanovení výšky relutárnej náhrady má právny význam aj posúdenie reálneho ohrozenia života žalobkyne 1/, pretože to bezprostredne súvisí s posúdením závažnosti vzniknutej ujmy. Poukazujú pritom na konštatovanie znalca v záveroch posudku a jeho výpovedi dňa 18.6.2018. Za stavu, keď žalobkyňa 1/ bolo H.. E. pri vyšetreniach odporúčané rehabilitáciou posilňovať brušnú stenu, len zhodou šťastných náhod nedošlo k prasknutiu zahnaného útvaru so všetkými negatívnymi dôsledkami. Prvoinštančný súd rovnako neprihliadal pri stanovení výšky relutárnej náhrady ani na postoj žalovanej v prebiehajúcom konaní. Rozhodovanie o nárokoch za zásah do práva na ochranu osobnosti vychádza aj z možnosti morálneho zadosťučinenia realizovaného formou ospravedlnenia, príp. prejavenej ľútosť, čo sa však v danom prípade nestalo. Pri stanovení výšky relutárnej náhrady je preto potrebné posudzovať okrem závažnosti ujmy aj okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (§ 13 ods. 3 OZ), preto celkový postoj žalovanej k jej zásahu má podľa názoru žalobcov dôležitý význam. V kontexte zdravotníckej etiky by mala práve morálka a ľudskosť hrať bytostne dôležitú úlohu. Žalovaná od počiatku súdneho sporu až do jeho skončenia popierala nielen svoju zodpovednosť za zásah do zdravia žalobkyne 1/, ale aj existenciu samotného zásahu, keď poukazovala na alternatívne možnosti vniknutia gázovitého materiálu do brušnej dutiny žalobkyne 1/. Spochybňoval sa samotný predmet, ktorý sa nachádzal v dutine brušnej, spôsob jeho zavedenia do dutiny brušnej, aj zodpovednosť za takéto konanie. Zo strany žalovanej to bolo veľmi necitlivé, nemorálne a neetické, pretože sa spochybňovali nekorektným a pre žalobkyňu 1/ zvlášť bolestným spôsobom jasne preukázané skutočnosti. Žalovaná pritom už dňa 2.7.2013 (teda len 2 mesiace po reoperácii) predložila poisťovni C. Stanovisko poisteného k zavineniu, v ktorom okrem iného riaditeľ žalovanej konštatuje porušenie pracovných povinností zo strany zdravotníckeho personálu - zdravotných sestier, ktoré nedôsledne zistili po ukončení operácie počet použitého zdravotníckeho materiálu. Poukázali aj na Protokol č. PO XXX/XXXX z 3.6.2014 z konania vedeného na Úrade pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, ktorý konštatoval nesprávne poskytnutú zdravotnícku starostlivosť žalovanou pri cisárskom reze, ale aj nečitateľnosť zdravotnej dokumentácie. Morálnu satisfakciu by žalobcovia určite privítali a ocenili, avšak žalovaná zvolila nepoctivú taktiku spochybňovania nespochybniteľného. V súvislosti s výškou priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyne 1/ v sume 7.000,- eur žalobcovia dodali, že takto nízko stanovená relutárna náhrada rozhodne nebude žalovanú motivovať, aby vykonávala dôsledné a precízne opatrenia vylučujúce obdobné udalosti, pretože žalovaná do poslednej chvíle popierala svoju zodpovednosť, neprijala žiadnu formu navonok prejavenej sebareflexie, preto priznaná relutárna náhrada by mala v konkrétnom prípade zahŕňať nielen zákonom predpokladanú hlavnú funkciu, teda funkciu satisfakčnú, ale mala by pôsobiť aj ako nástroj špeciálnej a generálnej prevencie, a teda spĺňať aj funkciu sankčnú, avšak na to je priznaná náhrada absolútne nepostačujúca a nedôrazná.

9. Ohľadne žalobcovi 2/ priznanej relutárnej náhrady vo výške 1.500,- eur mali odvolatelia za to, že nárok žalobcu 2/ bol súdom prvej inštancie správne vyhodnotený čo do základu nároku, avšak priznaná výška relutárnej náhrady je zjavne celkom neprimeraná závažnosti zásahu v súvislosti s dĺžkou trvania a intenzitou zásahu. Výškou priznanej náhrady súd do značnej miery zbagatelizoval intenzitu, rozsah a dĺžku trvania v strádaní a obmedzení, ktoré boli v súkromnom živote žalobcu 2/ v rozhodnom období prežitú.

10. V súvislosti so zásahom do práva na súkromie žalobcov 3/ a 4/, keď súd síce pripúšťa zásah do ich rodinného života obmedzením starostlivosti matky preukázaním potrebou žalobkyne 1/ dostaviť sa na vyšetrenia pre neustupujúce zdravotné ťažkosti, zároveň však konštatuje, že toto obmedzenie bolo kompenzované ako starostlivosťou druhého z rodičov, tak aj starých rodičov maloletých detí. Rovnako súd konštatuje nepreukázanie konkrétnej intenzity tvrdených následkov na ich rodinný život, pretože žalobkyňa 1/ až do reoperácie nebola hospitalizovaná a objektívne nemohla byť obmedzená vo všetkých bežných prejavoch starostlivosti. K tejto argumentácii žalobcovia uviedli, že pohľad súdu je veľmi zjednodušený, pretože úzkostlivá, zostresovaná a neistou budúcnosťou frustrovaná matka, ktorá často pociťuje bolesti a ani ona, ani lekári nevedia s určitosťou stanoviť ich príčinu, nemôže byť takou matkou, na akú majú novorodené deti právo. O to viac, ak boli narodené dvojčičky, ktoré vyžadujú dvojnásobnú opateru, a preto maximálne sústredenú a zdravú matku. Na dotyky a láskanie často nebol ani priestor, pretože v niektorých momentoch pre bolesti žalobkyňa 1/ nemohla brať deti ani do náručia, pričom v rodine bolo potrebné starať sa aj o ďalšie maloleté dieťa, v tom čase X-ročného syna C.. Rovnako aj závery súdu prvej inštancie ohľadne práva maloletých žalobcov 3/ a 4/ na materské mlieko sú veľmi tendenčné, nakoľko znalec dal skutočne zhoršenú laktáciu do súvislosti s prítomnosťou cudzieho telesa v dutine brušnej a na pojednávaní dňa 18.6.2018 znalec doslovne uviedol: „Dokonca v takýchto prípadoch sa neodporúča dojčiť, pretože choroboplodné zárodky sa môžu dostať do mlieka a mohli by negatívne ovplyvniť samotného kojenca“. Týmto konštatovaním znalca bolo „riadením osudu“ dokonca dobré, že žalobkyňa 1/ „stratila mlieko“ už skoro po pôrode, pretože nedošlo k negatívnemu ovplyvneniu žalobcov 3/ a 4/. Je však preukázané, že zásah do ich rodinného súkromia mal za následok aj nemožnosť prijímať najprirodzenejšiu výživu novonarodených detí - zdravé materské mlieko. Z uvedených dôvodov je nepriznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobcom 3/ a 4/ (pri absencii čo len morálnej satisfakcie od žalovanej) zásadnou chybou napadnutého rozhodnutia.

11. Žalobcovia mali za to, že súd značným spôsobom bagatelizoval závažnosť im spôsobenej ujmy a neprihliadol dôsledne na všetky okolnosti, za ktorých k porušeniu ich práv došlo. Nesprávne a veľmi formalisticky pristupoval k hodnoteniu závažnosti následkov neoprávneného zásahu, keď vychádzal prevažne zo záznamov zdravotníckej dokumentácie, ktorá u žalobkyne 1/ navyše bola vedená nečitateľne. Žalobkyňou 1/ tvrdené zdravotné problémy a komplikácie boli pritom znalcom označené ako typické prejavy organizmu na zhnisaný cudzí predmet v dutine brušnej. Nemožno akceptovať ani stav mechanického výpočtu návštev lekárov z rôznych odvetví žalobkyňou 1/ s tým, že s výnimkou 8-dňovej hospitalizácie išlo len o vyšetrenia trvajúce 2-4 hodiny. Išlo totiž o dlhotrvajúci stav (takmer 15 mesiacov), kedy hrubou nebanalnosťou pracovníkov žalovanej došlo k závažnému zásahu do práv viacerých osôb a bol tým poznačený po dlhú dobu život celej rodiny žalobcov. Žalobkyňa 1/ konštatuje, že v rozhodnom období mala ťažké stavy úzkosti a depresii, kedy rozmyšľala aj o psychiatrickej intervencii, avšak tieto stavy zvládla sama a nechodila tak svoje maloleté deti o svoju ďalšiu prítomnosť. Súd prvej inštancie pre porovnanie prisudzovanej výšky relutárnej náhrady uvádza v odôvodnení napadnutého rozhodnutia 2 rozhodnutia, ktoré však vôbec nie je možné skutkovo porovnávať pre jednorazovosť zásahu a úplne inú intenzitu, rozsah a trvanie následkov. Žalobcovia nevedia s určitosťou posúdiť, či nimi v žalobe navrhovaná výška relutárnej náhrady za zásah do ich osobnostných práv môže byť považovaná za primeranú výšku finančného odškodnenia poukazujúc na všetky osobitosti daného prípadu, avšak sú presvedčení, že súdom prvej inštancie priznaná výška finančnej satisfakcie je zjavne neprimeraná, nízka a nevyjadruje zákonné kritériá závažnosti ujmy a posúdenia okolností jej vzniku v konkrétnom prípade. Navrhli preto, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku a rozhodol o primeranej výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch u všetkých žalobcov, k náhrade ktorej nech je zaviazaná žalovaná, a to vrátane náhrady trov odvolacieho konania.

12. Žalovaná sa k doručenému odvolaniu nevyjadrila.

13. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému

je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal rozhodnutie v napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli a webovej stránke odvolacieho súdu a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcom výroku je potrebné čiastočne zmeniť, nakoľko v tejto časti neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie (§ 388 CSP).

14. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať. Vzhľadom na suspenzívny účinok odvolania žalobcov 1/ - 4/, odvolací súd preskúmal len napadnutý zamietavý výrok, ktorým bola žaloba žalobcov 1/ a 2/ rade v prevyšujúcej časti a žaloba žalobcov 3/ a 4/ rade v celom rozsahu zamietnutá a súvisiace výroky o trovách konania.

15. Podstata odvolacích argumentov žalobcov 1/ až 4/ bola sústredená na tvrdenia o nesprávnom právnom posúdení a nesprávnom zistení skutkového stavu veci.

16. Odvolací súd posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením a nesprávnym zistením skutkového stavu, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd SR II.ÚS 78/05).

17. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak sice aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

18. Nesprávne skutkové zistenia sú také zistenia, na základe ktorých súd vec posúdil po právnej stránke, a ktoré v podstatnej časti nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. Dochádza k tomu vtedy, ak súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov, alebo vyjadrení strán nevyplývali, ani inak nevyšli počas konania najavo, alebo rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli dôkazmi preukázané alebo vyšli najavo, opomenul. Nesprávne sú aj také skutkové zistenia, ktoré súd založil na chybnom hodnotení dôkazov.

19. Odvolací súd má za to, že súd prvej inštancie predmetnú vec v napadnutom rozsudku správne právne posúdil, dostatočne zistil skutkový stav a vec riadne a úplne odôvodnil s výnimkou posúdenia ujmy na osobnostných právach žalobcov 3/ a 4/ a s tým súvisiacou výškou náhrady nemajetkovej ujmy.

20. Odvolací súd nemá pochybnosti o ujme žalobcov v súvislosti s právom na ochranu ich osobnosti vzhľadom na rešpektovanie ich práva na súkromný a rodinný život. Aj v zmysle čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života. Rovnako podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydli a korešpondencie.

21. Občiansky zákonník právo na ochranu osobnosti upravuje v § 11, podľa ktorého fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

22. Podľa § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadost'učinenie.

Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadost'učinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

23. Odvolací súd má za to, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci správne zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností a na základe vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam a prejednanú vec aj správne právne posúdil. Odvolacie námietky žalobcov 1/ až 4/ sú iba zhrnutím ich právnej argumentácie predostretej v priebehu konania na súde prvej inštancie, pričom na tieto prvoinštančný súd rozumným a primeraným spôsobom vo svojom rozhodnutí reagoval (s výnimkou nároku na náhradu nemajetkovej ujmy žalobcov 3/ a 4/). V priebehu odvolacieho konania žalobcovia nepredostreli relevantný argument majúci súvis s prejednanou vecou, ktorý by bol súčasne takej povahy, že by mohol privodiť pre odvolateľov priaznivejšie rozhodnutie (s výnimkou nároku uplatneného žalobcami 3/ a 4/).

24. Na základe vyššie uvedeného si odvolací súd (s uvádzanou výnimkou) osvojuje závery súdu prvej inštancie a na zdôraznenie vecnej správnosti a v súvislosti s odvolacími námietkami žalobcov dopĺňa nasledovné.

25. Pokiaľ ide o výšku náhrady nemajetkovej ujmy, táto je súdom určovaná voľnou úvahou, vždy však s prihliadnutím na zákonné kritériá závažnosti vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti došlo. Určenie konkrétnej výšky náhrady musí zohľadňovať všetky okolnosti konkrétneho prípadu a musí byť v súlade s požiadavkou spravodlivosti, pričom sa posudzuje podľa jej intenzity, rozsahu a trvania.

26. V danom prípade došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcov, konkrétne u žalobkyne 1/ do práva na ochranu zdravia a u všetkých žalobcov do práva na rodinné súkromie, a to v príčinnej súvislosti s nesprávne poskytnutou zdravotnou starostlivosťou zo strany žalovanej dňa X.X.XXXX, kedy pri pôrode tzv. cisárskym rezom bola žalobkyňi 1/ ponechaná v brušnej dutine operačná vložka (zdravotnícky materiál gázovitého charakteru operačná rúška), ktorá bola z dutiny brušnej odstránená až reoperáciou dňa X.X.XXXX.

27. V súvislosti s nárokom žalobkyne 1/ a žalobcu 2/ súd prvej inštancie náležite v súlade s ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy zohľadnil tak závažnosť, ako aj rozhodné okolnosti prípadu a tieto náležite popísal v odôvodnení svojho rozhodnutia. V tejto súvislosti je potrebné vychádzať z dostatočne zisteného skutkového stavu a opierať sa o konkrétne a preskúmateľné hľadiská vzťahujúce sa k zistenej miere zásahu do osobnostných práv postihnutej osoby. Len tak možno docieľať satisfakčnú funkciu priznanej náhrady nemateriálnej ujmy v peniazoch, ktorou sa sleduje primerané a zodpovedajúce vyváženie a zmiernenie nemajetkovej ujmy vzniknutej na osobnosti dotknutej fyzickej osoby. V zmysle § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka je povinnosťou súdu určiť výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch nielen s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy, ale súd musí zväziť všetky okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby. Súd prvej inštancie všetky uvádzané okolnosti zohľadnil, čo sa prejavilo vo výške priznanej nemajetkovej ujmy žalobcom 1/ a 2/.

28. Aj keď odvolací súd akceptuje a nespochybňuje tvrdenie odvolateľky - žalobkyne 1/ že mala nepopierateľne zdravotné ťažkosti a nie všetky sú zaznamenané v jej zdravotnej dokumentácii, pretože nemožno očakávať od matky X . maloletých detí, že s každým problémom, resp. zvýšenou telesnou teplotou, navštívi lekára, pričom odvolací súd má za to, že žalobkyňa 1/ ako zodpovedná matka sa radšej premočila a bolesti pretrpela, len aby mohla zabezpečiť starostlivosť o svoje deti, odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie predsa však o výške priznanej relutárnej náhrady žalobkyne 1/ rozhodol správne.

29. S poukazom na rozhodovaciu súdnu prax, ktorú už uvádzal aj súd prvej inštancie v obdobných veciach, ale aj rozhodnutia Krajského súdu v Prešove (22Co/7/2019-180, 22Co/68/2019-188 o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých v súvislosti so smrťou člena rodiny, keď už nie je možná reparácia, bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 15.000,- eur) sa primeranou náhradou javí nemajetková ujma tak, ako bola súdom prvej inštancie žalobkyňi 1/ priznaná.

30. Odvolací súd je toho názoru, že súdom prvej inštancie priznaná suma 7.000,- eur pre žalobkyňu 1/ je v danom prípade primeraná, nemožno ju považovať za nadhodnotenú alebo naopak za podhodnotenú a

je spôsobilá aspoň zmierniť následky zásahu do jej súkromnej sféry. Priznaná náhrada nie je neúmeraná spôsobenej ujmy, nevybočuje nad ani pod akceptovateľnú mieru z rámca rozhodovacej praxe súdov v obdobných veciach.

31. Úvaha súdu prvej inštancie zodpovedá pravidlám formálnej logiky, preto odvolací súd nemal dôvod o výške priznanej náhrady pochybovať. Zároveň táto výška zodpovedá aj princípu rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako, aby existoval vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou a výškou primeranej náhrady tak, ako to viackrát judikoval Ústavný súd SR (porovnaj napr. rozsudok Okresného súdu Trnava č.k. 13C/126/2010-267 z 1.10.2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave č.k. 24Co/368/2015-311 z 1.7.2015 a ďalšie).

32. Obdobný záver platí aj ohľadne odvolacej námietky žalobcov v súvislosti s priznanou výškou nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá nie je dostatočne motivujúca pre žalovanú, resp. v zmysle odvolacích námietok relutárna náhrada nemajetkovej ujmy by mala v konkrétnom prípade zahŕňať nielen zákonom predpokladanú hlavnú funkciu, teda funkciu satisfakčnú, ale mala by pôsobiť aj ako nástroj špeciálnej a generálnej prevencie, teda mala by spĺňať aj funkciu sankčnú, avšak na to je priznaná náhrada absolútne nepostačujúca a nedôrazná. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na závery uvádzané v rozsudku NS SR sp.zn. 1Cdo/89/97 z 28.4.1998, v zmysle ktorého samotná závažnosť ujmy vzniknutej v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pri určení tejto výšky musí súd prihliadnuť aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Tieto okolnosti môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila. V tejto súvislosti je významné, že to bola práve žalovaná, ktorá zásah do zdravia žalobkyne 1/ sama reparovala a to pri následnom operačnom zákroku dňa X.X.XXXX, keď jej z brušnej dutiny „abscendovanú rúšku“ vyoperovala, čím boli následky zásahu žalovanou odstránené a rovnako aj finančným ohodnotením bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v intenciách rozsudku tamojšieho súdu č.k. 5C/185/2014-226 z 23.4.2018, ktorý nadobudol právoplatnosť 4.8.2018, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 9.158,72 eura, ako aj trovy konania.

33. Obdobné závery platia aj v súvislosti s rozhodnutím o výške priznanej relutárnej náhrady žalobcovi 2/. Odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie nemal pochybnosti o zásahu do osobnostných práv žalobcu 2/ a je toho názoru, že žalobcovi 2/ priznaná suma 1.500,- eur je adekvátne, nie je podhodnotená ani nadhodnotená, je primeraná a v určenej výške spôsobilá zmierniť následky do súkromnej sféry žalobcu 2/. S odôvodnením tak základu nároku žalobcu 2/, ako aj jeho výšky sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje.

34. Výrok rozsudku čo do základu nároku je teda vecne správny a po zohľadnení všetkých dôkazov vykonaných v tomto konaní vrátane skutočnosti, že žalobkyňa pri pôrode očakávala, že sa zverila do rúk profesionálov, avšak s prihliadnutím na skutočnosť, že išlo o dočasný zásah následne reparovaný samotnou žalovanou, s poukazom tiež na rozhodovacia súdna prax ohľadne priznávanej výšky nemajetkovej ujmy dospel odvolací súd k záveru, že výška priznanej nemajetkovej ujmy žalobcom 1/ a 2/ je v danom spore adekvátne tak, aby bol rozsudok spravodlivý implicitne s rešpektom k ústavnému princípu proporcionality (§ 387 ods. 1 CSP). S poukazom na všetky okolnosti prípadu, ako aj na rozhodovacia prax Európskeho súdu pre ľudské práva a Najvyšší súd SR odvolacie námietky nezohľadnil.

35. Výhrady žalobcov k nedostatočne zistenému skutkovému stavu boli ohľadne nároku žalobcov 3/ a 4/ čiastočne dôvodné. V súvislosti s nárokom žalobcov 3/ a 4/ na náhradu nemajetkovej ujmy odvolací súd zohľadnil odvolacie námietky žalobcov. Odvolací súd má za to, že v tejto časti súd prvej inštancie závažnosť im spôsobenej ujmy posúdil príliš formalisticky a túto do značnej miery bagatelizoval. V čase trvajúceho zásahu boli žalobcovia 3/ a 4/ novonarodené deti, dojčatá, odkázané na prítomnosť a starostlivosť predovšetkým ich milujúcej matky. Táto však v rozhodnom čase preukázateľne trpela bolesťami, absolvovala mnohé vyšetrenia, aj keď nenavštevovala lekára vždy, keď pociťovala zdravotný diskomfort. Ako zodpovedná a starostlivá matka sa prekonala, bolesti, resp. zvýšenú teplotu radšej pretrpela, a to v snahe nezanechať maloleté deti (žalobcov 3/ a 4/, ako ďalšie, v tom čase X-ročné dieťa) bez jej prítomnosti. Je pravdou, že v čase vyšetrení a následne hospitalizácie v súvislosti s reoperáciou, maloletí žalobcovia 3/ a 4/ neostali sami, keď starostlivosť o ne zabezpečoval ich otec - žalobca 2/, resp.

iný príbuzný - ich stará matka, odvolací súd nesúhlasí s konštatáciou súdu prvej inštancie, že k podstatnej ujme v ich práve na ochranu rodinného života nedošlo, resp. že nebola preukázaná jej intenzita.

36. Spočinúť v láskyplnom objatí je jeden z najkrajších prejavov ľudskej lásky, predovšetkým materinskej. Takto život maloletých detí dostáva zmysel, takto sa budujú city a základy pre ďalší život. Objatie, láskanie a dotyky milujúcej, zdravej a spokojnej matky sú najlepší spôsob, ako vyjadriť všetko pozitívne, čo dokážeme cítiť, je to univerzálny prostriedok dorozumenia, jedinečný spôsob, ako si rozumieť bez slov. Objatie je presne to, čo práve narodené deti a dojčatá potrebujú. O takýto prejav lásky a starostlivosti, o materinskú opateru však boli žalobcovia 3/ a 4/ v útlom veku ochudobnení. Aj keď spočiatku v zmysle výpovede žalobkyne 1/ bolo v bežnej starostlivosti o nich všetko v poriadku, s pribúdajúcim vekom sa ich potreba matky stupňovala, rástli, túžili po pohladení, dotyku, pohľade, po láskaní. Odvolací súd preto s úvahou a konštatáciou súdu prvej inštancie nesúhlasí a má za to, že zo strany žalovanej došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcov 3/ a 4/. Rovnako v tejto súvislosti neobstoja ani úvahy o nepreukázaní príčinnej súvislosti medzi zásahom do zdravia žalobkyne 1/ a stratou možnosti maloletých žalobcov 3/ a 4/ dojsť. Žalobkyňa 1/ síce „stratila mlieko“ krátko po pôrode a vychádzajúc zo zdravotnej dokumentácie boli dvojčatá ešte na novorodeneckom oddelení dokrmované a po prepustení do domáceho prostredia im bolo už 3 týždne po pôrode predpísané mlieko, to však neznamená, že strata laktácie žalobkyne 1/ nesúvisí so zvýšenou telesnou teplotou spôsobenou prítomnosťou cudzieho telesa v brušnej dutine žalobkyne 1/. Práve naopak, uvedené tvrdenia uvádzal znalec pri svojom výsluchu. V tejto súvislosti nemôže obstať konštatovanie súdu prvej inštancie, že trvalé zvýšenie telesnej teploty u žalobkyne 1/ preukázané nebolo. Odvolací súd už uvádzal, že žalobkyňa 1/ ako zodpovedná matka s každou „zvýšenou teplotou“ nevyhľadávala lekára, ale sa prekonala a bolesti pretrpela. Napriek zdravotným ťažkostiam a bolestiam a často aj intenzívnym, čo je zrejme zo znaleckého posudku (keďže mala zápal a hnisavé ložisko), snažila sa zabezpečovať starostlivosť o maloletých žalobcov 3/ a 4/ a tiež o ďalšie maloleté dieťa. Aj o materinské mlieko boli teda maloletí žalobcovia 3/ a 4/ v dôsledku neoprávneného zásahu žalovanej ochudobnení.

37. Úvahy súdu prvej inštancie preto vzhľadom na obsah vykonaných dôkazov nemôžu obstať, resp. s poukazom na rozhodnutie a závery Najvyššieho súdu SR vo veci 3Cdo/18/2016. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na názor vyslovený v uvedenom rozhodnutí, ktorý možno voľne interpretovať tak, že prístup súdu nech by bol akokoľvek motivovaný pozitívnou snahou o dosiahnutie rovnakého posúdenia veci v rovnakých prípadoch, nemôže bez ďalšieho v potrebnej miere vystihnúť to, ako široko mnohovrstvene a rozmanito je vnútorne rozčlenená (štruktúrovaná) osobnosť každej fyzickej osoby...

38. Vzhľadom na vyššie uvedené má odvolací súd za to, že aj na osobnostných právach žalobcov 3/ a 4/ bola preukázaná ujma, a to v značnej miere, a preto tiež majú právo na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1.000,- eur každý z nich. Pri určení výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch odvolací súd vychádzal z rovnakých kritérií, ako pri posudzovaní jej výšky u žalobcov 1/ a 2/ pri zachovaní zásady proporcionality. Odvolací súd má za to, že ujma prisúdená žalobcom 3/ a 4/ v uvedenej výške je adekvátna.

39. Z uvedených dôvodov potom odvolací súd potvrdil rozsudok v napadnutom zamietavom výroku postupom podľa § 387 ods. 1 CSP, avšak s výnimkou výroku o zamietnutí žaloby žalobcov 3/ a 4/ do sumy 1.000,- eur pre každého z nich majú za to, že v tejto výške je náhrada adekvátna a v tejto časti napadnutý rozsudok zmenil postupom podľa § 388 CSP.

40. Nakoľko rozhodnutie prvoinštančného súdu bolo čiastočne zmenené, odvolací súd rozhodoval o trovách celého, tak prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania postupom podľa § 396 ods. 2 CSP.

41. Keďže rozhodnutie súdu v predmetnej právnej veci záviselo od úvahy súdu, pričom bolo konštatované, že došlo k zásahu do práv žalujúcej strany, je potrebné vychádzať z premisy, že žalobcom patrí plná náhrada trov konania z prisúdenej istiny. Žalobcovia 1/ až 4/ mali teda plný úspech vo veci, preto im súd priznal náhradu trov konania voči žalovanej v rozsahu 100 %, avšak pri výpočte výšky samotnej náhrady sa bude vychádzať z prisúdku. Dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP na strane žalovanej zistené neboli. O trovách celého konania odvolací súd rozhodol postupom podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a s ust. § 262 ods. 1 CSP. Pre spravodlivé vyriešenie prípadu bolo dôvodné postupovať tak, aby došlo k naplneniu legitímnych očakávaní strán sporu aj v súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania.

42. Vzhľadom na procesný neúspech žalovanej súd postupom podľa § 255 a nasl. CSP priznal znalcovi, ktorý vo veci na návrh žalovanej vypracoval znalecký posudok, nárok na náhradu trov znaleckého dokazovania voči žalovanej v rozsahu 100 %. O výške odmeny znalca a jeho hotových výdavkoch za podaný znalecký posudok nebolo súdom prvej inštancie do vydania rozsudku rozhodnuté a tieto mu ani v celosti neboli uhradené zo zálohy zloženej žalovanou vo výške 500,- eur, nakoľko výška znalečného sumu zálohy presahovala. O konkrétnej výške trov znaleckého dokazovania bude rozhodnuté súdom prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia súdnym úradníkom v zmysle § 262 ods. 2 CSP, ktorý na úhradu trov započíta znalcovi už vyplatený preddavok zo zálohy 500,- eur. Uvedené však neplatí pre odmenu za účasť znalca na pojednávaní v sume 26,56 eura, o ktorej bolo právoplatne rozhodnuté uznesením č.k. 1C/186/2014-257 z 26.6.2018 tamojšieho súdu a ktorá bola vyplatená zo zálohy zloženej žalobkyňou 1/. Na náhradu týchto spotrebovaných trov konania má tak žalobkyňa 1/ voči žalovanej nárok v zmysle druhého odseku výrokovvej časti tohto rozsudku.

43. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).